



RORG-samarbeidet

Storgata 11, 0155 Oslo

Oslo 27. november 2020

Nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene

Innspill fra styret i RORG-samarbeidet

RORG-samarbeidet er en paraplyorganisasjon for over 40 norske organisasjoner, som driver opplysningsarbeid i Norge med økonomisk støtte fra Norads informasjonsstøtteordning. I årene fremover vil bærekraftsmålene og Agenda 2030 være rammen for dette arbeidet

RORG-samarbeidets rolle som paraplyorganisasjon er å stimulere til kunnskap, kritisk debatt og politisk deltakelse, i tråd med Stortingets føringer for informasjonsstøtten. RORG-samarbeidet har derfor ingen konkrete innspill om hvilke tiltak regjeringen bør vurdere i handlingsplanen knyttet til de ulike politikkområdene som omfattes bærekraftsmålene, men viser her til de ulike organisasjonenes egne innspill og spesielt sivilsamfunnets felles innspill gjennom Forum for utvikling og miljø (ForUM).

Nedenfor følger A) våre generelle innspill til handlingsplanen og B) våre innspill til oppfølging av delmål 4.7.

A. Vi har følgende generelle innspill til regjeringens handlingsplan:

- a) Den globale utviklingseffekten av Norges politikk og innsats, eller fravær av politikk og innsats, må løftes fram og synliggjøres under hvert enkelt bærekraftsmål.
- b) Regjeringens vurderinger av hvordan globale miljø- og utviklingshensyn skal veies opp mot hensynet til norske interesser og Norges utvikling må synliggjøres under hvert enkelt bærekraftsmål.
- c) Regjeringens sentrale prioriteringer og målsettinger i arbeidet med bærekraftsmålene må framkomme gjennom tydelige og tidsbestemte indikatorer.
- d) Handlingsplanen må ha en oppfølgingsplan som sikrer jevnlig rapportering og justering gjennom behandling i Stortinget.

Bakgrunn og begrunnelse

Vårt arbeid med bærekraftsmålene

RORG-samarbeidet har gjennom snart 3 tiår vært en pådriver for å løfte fram at utviklingspolitikk er mer enn bistand og også angår norsk politikk på en rekke nasjonale politikkområder – at utviklingspolitikk har blitt innenrikspolitikk. Vi har spesielt vært pådrivere for å løfte fram behovet for en samstemt politikk for bærekraftig utvikling. Vi mener 2030-agendaen og bærekraftsmålene har styrket forståelsen av hvor viktig dette er, slik også regjeringen pekte på i sin rapport om samstemt politikk for bærekraftig utvikling 2019:

"Den viktigste endringen er at fokuset har gått fra å se på forholdet mellom ulike politikkområder og mål for bistand og samarbeid med utviklingsland, til å se på hvordan all politikk som føres ute og hjemme påvirker og støtter opp om de globale bærekraftsmålene."

Våre medlemsorganisasjoner har i en årrekke bidratt til å rette søkelyset mot slike temaer og problemstillinger, som iblant også reiser store og små dilemmaer der Norge må vurdere hensynet til globale utviklingsbehov opp mot hensynet norske interesser, bl.a. når det gjelder forvaltningen av Oljefondet, kamp mot skatteparadis og skatteflukt, energi- og klimapolitikk, handels- og næringslivspolitik, landbrukspolitik, våpeneksport m.v.

Hvilke utfordringer møter vi?

En omlegging til bærekraftig utvikling vil innebære betydelige endringer i norsk økonomi og samfunnsutvikling, som vil påvirke lokalsamfunn over hele landet og hverdagen til folk flest. En sentral utfordring er derfor å kunne møte både de globale, så vel som de nasjonale og lokale utfordringene på en god måte som demper polariseringen, men i stedet forener og samtidig trekker i riktig retning. På lang sikt vil en slik omlegging være til beste for alle, både i Norge og verden forøvrig, men på kort sikt vil det medføre strid, politisk, økonomisk, faglig og geografisk, om hvordan utfordringene skal møtes. Her hjemme ser vi det særlig i striden rundt olje- og gassindustrien, men også på andre felt som berører mange, som i landbrukspolitikken, i striden rundt bygging av vindmøller til lands og i transportsektoren knyttet til bl.a. bompenger, veibygging og elbiler.

En annen utfordring vi møter er at FNs bærekraftsmål omfattende. Vår bekymring er at de viktigste sakene, nasjonalt og globalt, «drukner» i mengden og at hensynet til miljø og utvikling globalt kommer i skyggen av nasjonale interesser og store og små nasjonale stridstemaer.

Hvordan kan en nasjonal plan gjøre det enklere for oss å arbeide med bærekraftsmålene?

En nasjonal handlingsplan kan gjøre vårt – og våre medlemmers - arbeid enklere som felles utgangspunkt for arbeidet med bærekraftsmålene og debatt for å løfte de globale utfordringene, samt som verktøy for fremdrift i arbeidet med bærekraftsmålene i et globalt perspektiv.

B. Vi har følgende innspill til regjeringens oppfølging av delmål 4.7 gjennom den nasjonale handlingsplanen:

- Norsk skole må gis tilstrekkelige ressurser til etterutdanning av lærere og oppfølging av a) bærekraftig utvikling og b) demokrati og medborgerskap som tverrfaglige temaer i norsk skole i tråd med Agenda 2030.
- Bærekraftig utvikling og demokrati og medborgerskap må integreres i utdanningsløpene ved norske lærerutdanningsinstitusjoner i tråd med læreplanfornyelsen og Agenda 2030.
- Sivilsamfunnets opplysnings- og pådriverarbeid for bærekraftsmålene i et globalt perspektiv må gis gode rammevilkår og tilstrekkelig finansiering gjennom bl.a. tilskudd til opplysningsarbeid over bistandsbudsjettet.

Bakgrunn og begrunnelse knyttet til delmål 4.7

FNs bærekraftsmål 4, delmål 4.7, skal, i norsk oversettelse, «sikre at alle elever og studenter tilegner seg den kompetansen som er nødvendig for å fremme bærekraftig utvikling». Denne oversettelsen kan gi inntrykk av at delmålet utelukkende er rettet mot utdanningssektoren, men det skyldes at «all learners» i den engelske originalteksten noe misvisende er oversatt med «elever og studenter». Dette delmålet er egentlig rettet inn mot all læring, både i og utenfor offentlige utdanningsinstitusjoner, herunder voksenopplæring og læring og innsats for bærekraftig utvikling, globalt borgerskap m.v. i regi av frivillige organisasjoner. Dette delmålet vil ha avgjørende betydning for samfunns evne og vilje til å gjennomføre en omlegging til bærekraftig utvikling i tråd med Agenda 2030.

Norge har på dette feltet tatt et viktig skritt i riktig retning ved at «bærekraftig utvikling» og «demokrati og medborgerskap» nå er innført som tverrfaglige temaer i norsk skole gjennom læreplanfornyelsen. Det vil nå være viktig at dette følges opp også i utdanningsløpene ved lærerutdanningene og gis tilstrekkelige ressurser til etterutdanning og oppfølging i skolene.

Samtidig vil det være viktig at det legges godt til rette for læring på dette feltet også i uformell sektor, utenfor skolen, ikke minst gjennom sivilsamfunnsorganisasjoner. Et veikart for SDG 4.7 (Target 4.7 Roadmap), som ble vedtatt sist høst i Helsinki på en internasjonal konferanse som samlet sivilsamfunn, akademia og politikere, anbefalte av 3% av de rike landenes bistandsbudsjetter settes av til opplysningsarbeid hjemme.¹

¹ <https://www.bridge47.org/resources/01/2020/target-47-roadmap>